

Жаночая прэмія імя Ганны Кляйн 2025

Дар'і Афанасьевай, Ірыне Альхоўка і Юліі Міцкевіч з Беларусі

Беларускія феміністкі і абаронцы правоў жанчын Дар'я Афанасьева, Ірына Альхоўка і Юлія Міцкевіч атрымаюць Жаночую прэмію імя Ганны Кляйн 2025 года. Праваабаронца і абаронца правоў жанчын Ірына Альхоўка, феміністка-блогерка Дар'я Афанасьева і фем-актывістка і палітык Юлія Міцкевіч - усе яны ёсць ахвярамі дзяржаўнага пераследу і рэпрэсій і вымушаныя зараз працягваць сваю дзейнасць на карысць гендарнай роўнасці і дэмакратыі ў выгнанні ў Еўропе.

Абгрунтаванне журы

Журналістка па прафесіі Юлія Міцкевіч ужо 25 гадоў займаецца феміністычнай, палітычнай і грамадзянскай дзейнасцю. Пасля сфальсіфікаваных Лукашэнкам выбараў 2020 года яна заснавала Фемгрупу, каб унесці феміністычную перспектыву ў дзейнасць Каардынацыйнай рады, якая аб'ядноўвае розныя сілы беларускай дэмакратычнай апазіцыі. Такім чынам, яна імкнулася зрабіць магчымым і забяспечыць палітычны ўдзел жанчын на ўсіх узроўнях і разам са сваімі калегамі і каляжанкамі дамаглася ўвядзення жаночай квоты на першых выбарах у Каардынацыйную раду ў 2024 годзе, нягледзячы на вялікі супраціў. Сёння Фемгрупа з'яўляецца інавацыйнай НДА. Юлія таксама ўваходзіць у Кантактную групу Рады Еўропы па Беларусі, якая была створана як альтэрнатыва беларускаму дзяржаўнаму прадстаўніцтву ў Радзе Еўропы, дзе яна адказвае за роўнасць правоў і мэйнстрымінг.

Ірына Альхоўка была ў 1996 годзе адной з першых выпускніц толькі што заснаванага курса гендарных даследаванняў на факультэце сацыялогіі дзяржаўнага ўніверсітэта ў Мінску. У тым жа годзе яна была абраная старшынёй грамадскага аб'яднання "Беларуская асацыяцыя маладых хрысціянскіх жанчын" (БМХЖ) і пачала працаваць супраць гандлю жанчынамі з Беларусі ў Заходнюю Еўропу. У 2002 годзе яна заснавала грамадскае аб'яднанне «Ла Страда Беларусь» у супрацоўніцтве з Еўрапейскай сеткай па барацьбе з гандлем людзьмі «Ла Страда». У якасці яго кіраўніцы Ірына выступала за стварэнне шырокіх праграм прафілактыкі і структур абароны для пацярпелых у аўтакратычнай Беларусі. Акрамя таго, яна ініцыяла круглыя сталы з уладамі і абаронцамі правоў жанчын па барацьбе з гандлем людзьмі ў Беларусі і ўмацаванні правоў пацярпелых. У 2010 годзе Ірына таксама стварыла беларускую грамадскую арганізацыю «Гендарныя перспектывы». Яе мэтай было прасоўванне гендарнай дэмакратыі ў Беларусі і распрацоўка праграм падтрымкі тых, хто пацярпеў ад гендарнага гвалту. Абедзве НДА цяпер забароненыя ў Беларусі.

Дар'я Афанасьева - адна з нямногіх блогерак-феміністак з вялікім ахопам у Беларусі ў больш за 10 000 падпісчыкаў. Пад імем "Дафна" яна вядзе блог на такія тэмы, як сэксізм і фемінісцкая літаратура, а таксама тлумачыць фемінісцкія тэорыі шырокай беларускай грамадскасці. У выніку пратэстаў супраць фальсіфікацыі выбараў і ўзмацнення рэпрэсій супраць дэмакратычных сілаў Дар'ю асудзілі на 2,5 гады калоніі і прымусовай працы за парушэнне грамадскага парадку. Яе пасадзілі за краты ў сумна вядомай жаночай калоніі № 4 у Гомелі, дзе ў адзіночнай камеры знаходзіцца і праваабаронца Марыя Калесніцава. У сакавіку 2024 года Дар'я выйшла на волю. Адразу пасля гэтага ёй удалося ўцячы ў Польшчу. Яна працягвае весці блог на феміністычныя тэмы, гэтым часам пра становішча жанчын у калоніях у Беларусі.

Фемінісцкі актывізм Юліі, Ірыны і Дар'і, а таксама іх рашучасць і трываласць перад тварам жорсткага дзяржаўнага пераследу і гвалту з'яўляюцца прыкладам універсальнага досведу па супраціву жанчын аўтакратычным рэжымам.

Як феміністкі, актывісткі і блогеркі, Дар'я, Ірына і Юлія вядуць гаворку па спецыфічным гендарным тэмам, сярод якіх дыскрымінацыя і гвалт супраць жанчын, нават калі гэта азначае, што яны самі становяцца мішэнню транснацыянальных рэпрэсій і па-ранейшаму падвяргаюцца вялікай рызыцы. Рэжым у Беларусі таксама прыгнятае і пагражае дысідэнтам, якія ўцяклі ў эміграцыю, як і прадстаўнікам дыяспары.

Юлія, Ірына і Дар'я прадстаўляюць і аб'ядноўваюць розныя пакаленні жаночай палітычнай дзейнасці праз разнастайныя формы палітычнай актыўнасці. Яны выкарыстоўваюць лічбавыя формы акцый і арганізацыі, ствараюць абароненыя прасторы для жанчын, якія пацярпелі ад гвалту, і выступаюць за ўдзел і голас жанчын у палітыцы. Такім чынам, яны працягваюць грамадзянскую справу Ганны Кляйн, імя якой дало назву прэміі, і распрацоўваюць яе новыя формы.

Дар'я, Ірына і Юлія ўвасабляюць асаблівую ролю жанчын у пратэстах з нагоды прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі 2020 года. Пасля фальсіфікацыі выбараў Лукашэнкам яны ўзначалілі пратэсты за свабоду і дэмакратыю ў Беларусі летам 2020 года, якія мабілізавалі амаль мільён грамадзян краіны (на дзевяць мільёнаў жыхароў). Сотні людзей па-ранейшаму адбываюць пакаранне па часткова драконаўскіх палітычных прысудах у нечалавечых умовах. Дар'я, Ірына і Юлія таксама былі ў першых шэрагах гэтых пратэстаў і змаглі пазбегнуць рэпрэсій і гвалту, якія пачаліся пасля пратэстаў, толькі дзякуючы вымушанай эміграцыі.

У студзені 2025 года рэжым інсцэнуе новыя прэзідэнцкія выбары ў Беларусі. Ніякую апазіцыю на іх увогуле не дапусцяць. Незалежныя СМІ і грамадзянская супольнасць больш не існуюць. Ад рэакцыі нямецкай і еўрапейскай грамадскасці і палітыкаў таксама будзе залежыць, ці будзе магчыма выкарыстаць гэтыя «выбары» як крыніцу новай легітымнасці для Лукашэнкі. Уручэнне Жаночай прэміі імя Ганны Кляйн 2025 года мае на мэце праявіць салідарнасць з пазнаўшымі пераслед беларускамі і беларусамі, якія змагаюцца за свабоду ў Беларусі, і выказаць павагу за працяг грамадскай дзейнасці траіх лаўрэатак на карысць свабоднай і гандарна роўнай Беларусі ў дэмакратычнай Еўропе.

У склад журы Жаночай прэміі імя Ганны Кляйн уваходзяць:

Доктар Імэ Шольц, сябра праўлення Фонду імя Генрыха Бёля, старшыня журы
Рэнатэ Кюнаст, дэпутатка Бундэстага ад партыі "Саюз 90-х/ Зялёныя"
Сільвія Лёрманн, былая дзяржаўная міністарка
Прафесар д-р Міхаэле Шраер, былая віцэ-прэзідэнтка сеткі Еўрапейскага руху ў Нямеччыне
Юта Вагнер, юрыстка, былая прэзідэнтка Нямецкай асацыяцыі жанчын-юрыстаў

Берлін, 08.12.2024 г

Кантакт

Ульрыке Цыхон (Ulrike Cichon)
Адрас электроннай пошты: cichon@boell.de
Тэлефон: +49 30 285 34-112